د ژوندي درویش ژوندۍ شاعري

مشتاق مجروح یوسفزے

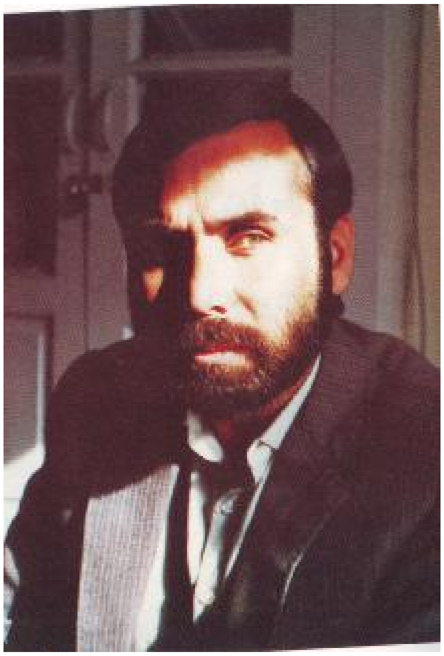

«دا بوټي به لونګ شي» د ښاغلي عبیدالله درویش دراني نوې شعري مجموعه سږکال یعنې په ۲۰۰۹ کښې په ډېر ښائسته کاغذ چاپ شوې او بازار ته راغلې ده. کتاب مجلد دے او ټائټل ئې زړهٔ راښکونکے دے، یو سل دوه نوي صفحې لري او قیمت ئې یو سل اتیا روپۍ دے. هسې خو درویش دراني صاحب خپل هر یو کتاب هم دغسې ډېر په ښهٔ کاغذ او ښهٔ کتابت خپلو ګرانو لوستونکو ته وړاندې کوي چې تري نه د هغوي د اعلي ذوق اندازه په اسانه لګېدے شي. دغسې هغه تقریباً په هر یو کتاب کښې اول یو مفصل فهرست ورکوي چې د غزل یا نظم لټولو په وخت لوستونکو ته اساني وي. په دې کتاب کښې هم دغه فهرست لکه د نورو کتابونو شته.

د دې کتاب وړومبۍ برخه غزلې او اخري برخه کښې نظمونه دي. د درویش دراني شاعري زما غوندې کم علمه بنده د تعریف محتاجه نهٔ ده. ځکه چې درویش دراني په استاذانو شاعرانو کښې شمېرلے شي. خو بیا هم چې زهٔ د هغوي په دې نوي کتاب خبره کوم نو کهٔ چرته سهواً رانه د هغوي د شاعرۍ تعریف په لاشعوري توګه د خُلې نه ووځي نو د هغې د خپلو لوستونکو نه بخښنه غواړم.

درویش دراني یو ویښ، بیدار او ژوندے شاعر دے او ژوندۍ شاعري کوي او د خپل عصر ترجماني په هم هغه اندازه او هغه رنګ کوي د کومې چې د یو ښهٔ استاذ شاعر نه توقع کېدے شي. په یو فنکار کښې چې د خپل قام، وطن، خاورې او اولس سره کومه مینه لازمي وي هغه په درویش دراني کښې په بدرجهٔ اتم موجوده ده. دغه وجه ده چې کهٔ هغه غزل لیکي او کهٔ نظم د پښتنې خاورې، پښتون اولس او د پښتنو د دې ټوکړې ټوکړې وطن تصویرونه پکښې په نظر راځي او زیاته د ستائنې خبره پکښې دا ده چې هغه د دې رنګ وطن د نړېدلو بورجلونو، د شاړو لارو کوڅو او ګودرونو، چینو او چینارونو دومره صحیح تصویرکشي کوي چې بنده حېرانوي. د دې تصویر کشۍ په شا هر لوستونکے د هغهٔ

داخلي کرب محسوسولے شي چې هغه په دې څومره غمژن او پرېشانه دے.

رحمان بابا په خپل دور کښې وئيلي وو چې:

چې ئې نور شاعران کاندې هغه نۀ کا
رحمان کړے نوے نوے اجتهاد دے

د يو ښۀ شاعر دپاره دا ضروري ده چې د هغۀ لار د نورو نه جدا وي او د هغۀ شاعري دې د نورو شاعرانو نه منفرده وي. دا خبره ښاغلي درويش دراني ټکي په ټکي منلې ده او عمل ئې پرې کړے دے او ډېر پخوا ئې د نورو شاعرانو نه خپله لاره جدا کړې ده او د دغې جدا لارې اختيارولو دا ښاغلے د نورو شاعرانو نه ممتاز کړے او د شهرت بام ته رسولے دے.

د درويش دراني په دې نوې شعري مجموعه کښې چې کومې غزلې شاملې دي د هغې د لوستو نه پس زۀ دا په وثوق سره وايم چې دا وخت پښتون قام د کوم صورت حال سره مخ دے او د کومو کشالو نه تېرېږي د هغې تصوير کشي پکښې په ډېر ښۀ رنګ شوې ده لکه چې وائي:

تر څو به دوي په کلي کلي ګرځي دا به وائي
چې دا مېنه دې ورانه شي او هغه کور دې ړنګ شي

دغسې دا وخت چې پښتون اولس د کومې وېرې او ترهې سره مخ دے او هيڅ په چل ئې نۀ پوهېږي درويش درانے د خپل غزل په يو شعر کښې دې سانحې ته داسې ګوته نيسي:

په دې ګمان چې ور ئې دښمنان ورټکوي
درزا چې ئې د خپل زړۀ اورېدله ويرېدل

د اوسنو حالاتو نه ټول لوستونکي ښۀ خبر دي ځکه چې ټول په حېثيت مجموعي د دې حالاتو سره مخ دي درويش دراني په دې حقله وائي:

په حال پوره نۀ دے خبر څوک ئې راوګرځوئ
ځي او بې ځايه شيندي سر څوک ئې
راوګرځوئ

پښتون مري، د چا د لاسه مري، څوک ئې وژني او ولې وژلے شي؟ دې خبرو زمونږ شاعر پرېشانه کړے او په تردد کښې ئې اچولے دے ځکه خو وائي چې:

دے له واره وساتم کۀ تا له واره وساتم
زۀ په دغه جنګ کښې څوک د چا له واره
وساتم

د دښمن درک چې څومره يو شاعر کولے شي هغه هومره درک ئې د دښمن معلوم کړے او خپلو پښتنو ورونو ته ئې ښودل غوارې او په دې ټکو ئې پوهوي:

چالاک دښمن ئې ننداره د لرې لرې کوي
دوي په خپل منځ کښې يو په بل باندې لښکرې کوي

د ملک د واکمنو بې رخي او غفلت ته په دې لفظونو کښې اشاره کوي:

دښمن راغلے دے دننه ما په کور کښې تړي
زما د کور چې نګهبان دے هغه نۀ دے خبر

دغسې د ملک د ارباب اختيار، پوهه خلقو، دانشورانو او د سياسي مشرانو دې کوتاهۍ ته په دې شعر کښې څومره په ښکلي انداز کښې اشاره کوي:

په حال خبرو خلقو هله زۀ په حال خبر کړم

چې دښمنان تر دروازې واړه راورسېدل

زهٔ د ښاغلي دراني صاحب د دې مجموعې نه صرف يو شعر بل وړاندې کوم او د نورو شعرونو پېش کولو نه ډډه کوم نور دې لوستونکي په خپله وګوري او خوند دې ترې نه واخلي. هغه شعر دا دے:

چې بيا نهٔ توره پورته شي نهٔ سر په وينو رنګ شـــــــــــــــــي
باداره! دغه جنګ دې د وطن اخري جنګ شي